

101 SERİ NO'LU GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ

Belge türü	Tebliğ
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Tebliğ grubu	GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞLERİ
Tarih	24.05.1972
Sıra no	101

Bakanlığımıza yapılan müracaatlardan ziraî işletmelerin mülkiyet durumları dolayısıyla Küçük Çiftçi muaflığının tayininde tereddüte düşüldüğü anlaşılmış ve bu husus ile ilgili uygulama şekilleri aşağıda açıklanmıştır.

Bilindiği üzere, Borçlar Kanununun 520 nci maddesinin 2 nci fıkrasına göre bir ortaklık ticaret kanununda tarif edilen ortaklıkların mümeyyiz vasıflarını haiz değil ise adi ortaklık sayılır.

Bu durum karşısında,

1. Tapu kayıtlarına göre müşterek mülkiyet halinde işletilen Ziraî işletmelerde küçük çiftçi muaflığı :

Türk Medenî Kanununun 623 üncü maddesinin birinci fıkrasında "Birden ziyade kimseler şaiyan bir şeye malik olur ve hisseleri bilfiil taksim edilmemiş bulunursa onlar, o şeyin hissedarındırlar" denilmek suretiyle müşterek mülkiyetin tarifi yapılmıştır. Mezkûr hükmün incelenmesinden de anlaşılacağı üzere; müşterek mülkiyeti karakterize eden, onun hususiyetini teşkil eden nokta, gayrimenkulün hukuki bir surette taksim edilmiş olmasıdır. Başka bir deyimle hisse miktarı malum ve fakat şeyin hangi şahsa ait bulunduğu gayrimalûmdur. Sadece her malikin ideal ve hukukî hissesi malûmdur.

Onun içindir ki; ister kanundan isterse alelûmum hukuk münasebet ve tasarruflarından doğmuş bulunsun müşterek mülkiyete konu teşkil eden arazi üzerinde ziraat yapanların bu faaliyetlerinin ortaklık olarak kabul edilmesi ve gerek işletme büyüklüğü ve gerekse satış tutarı ölçüsünün topluca nazara alınması mecburi bulunmaktadır.

Bu takdirde ortaklardan herbirinin mükellef huzuru ile düzenlenecek inceleme raporları veya yoklama fişleriyle gerçek hisse miktarlarının tesbiti ve ona göre vergilendirme işlemine tevessül olunması gerekir.

2. Tapuda ana veya baba veyahut da her ikisi adına kayıtlı olup ana, baba ve reşit çocuklar tarafından birlikte işletilen ziraî işletmelerde küçük çiftçi muaflığı :

Bilindiği üzere; kanunlarımızda çocukların ana veya baba veyahut her ikisi ile ortak olarak ziraî işletme işletmelerini engelliyen bir hüküm bulunmamaktadır Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 10 ncu maddesinin ikinci fıkrasında; aile reisi beyanına tabi ziraî gelirlerde işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarlarının; aile reisi, eş ve küçük çocuklar için topluca nazara alınacağı açıklanmış, üçüncü fıkrasında da, ortaklıklarda küçük çiftçi muaflığının, ortaklığın işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarı ölçülerine göre tayin edileceği hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Bu itibarla, ortaklık halinde yürütülen ziraî faaliyete ait eşin ziraî geliri aile reisi beyanına tabi olmakla beraber reşit çocukların herbirinin işletmenin ortağı olarak kabul edilmeleri ve hasılatтан hisselerine isabet eden miktar üzerinden vergilendirilmeleri lâzımdır.

Ancak tatbikatta mükelleflerin vergiden kaçınmak ve müterakki nisbetten kurtulmak amacıyla işletme ile ilgisi bulunmayan reşit çocukları adına da mahsul satışları göstermek suretiyle muvazaalı yollara baş vurdukları görülmektedir. Onun içindir ki bu şekilde ortaklık tesis eden mükelleflerin durumlarının inceleme raporu veya yoklama fişleriyle tesbit edilmesi ve ondan sonra vergilendirme işlemine tevessül olunması halinde yersiz uyumsuzluklar önlenmiş olacaktır.

3. Veraset tarihiyle, intikal edip varisler tarafından tapuda ifraz muamelesi yapılmayan ziraî işletmelerde küçük çiftçi muaflığı:

Bilindiği üzere; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 202 sayılı Kanunla değişik 10 uncu maddesinin 3 üncü fıkrasında "Ortaklıklarda küçük çiftçi muaflığı, ortaklığın işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarı ölçülerine göre tayin edilir. Ortaklığın birden fazla işletmeye taallük etmesi veya işletmelerin ayrı ayrı mahallerde hazırlanması durumu değiştirmez" denilmektedir. Bu hükme nazaran küçük çiftçi muaflığının tayininde mirasçıların miras yolu ile tesahüp eyledikleri iştirak halindeki mülkiyete dahil araziye kısımlara ayırarak müstakilen işletmeyip topluca işletmeleri halinde gerek işletme büyüklüğü gerekse satış tutarı ölçülerinin toplu olarak nazara alınması icap eder

